

GİZLİLİKTE ERDEM YOKTUR

Oktay Akbal¹

Kimse bir şey söylemiyordu önce. Bir iki kişiydi karşı çıkan. Ötekiler susuyorlardı, ya da bu konuda bir soru sordunuz mu, size hak verdiklerini bildiriyorlardı. Sanılıyordu ki, o işten o görüşten yanadır. Koca bir masanın çevresinde toplanmış otuza yakın kişi. En yüksek öğrenimlerden geçmiş, kitaplar yazmış, kitaplar okumuş, yaşamın belli belirli düzeylerine ulaşmış. Ne başkalarından, ne de birbirlerinden korkuları olmayan, olmaması gereken!

Kalkıp, “ ben böyle düşünüyorum, ben böyle davranılmasını doğru buluyorum” diyebilmeydiler. Demediler ama... İki gün, orasından burasından kurcaladılar, işi yokuşa sürdüler, şöyle olsa daha iyi, böyle yapılırsa daha doğru diye öneriler yaparak... Bir ikisi açıkça söylüyordu görüşlerini, “Olmaz, bu doğru değil, ben karşıyım” diye. Yanlıştır, doğrudur bir şey, bir konu, orası tartışılır, ama kişilerin, o işle, o sorunla ilgili kişilerin ne istediklerini, ne düşündüklerini açıkça belirtmeleri gerekir her şeyden önce...

Derken biri önerdi: Kapalı oy verilsin bu konuda! Evet mi, Hayır mı? Yazalım kâğıtlara, birbirimizden gizli, kim evet dedi, kim hayır, kimse bilmesin, gizlilik içinde olsun her şey, evet diyenler hayır diyenleri tanımasın, hayır diyenler evet’çileri mimlemesin! Alırsın kâğıdı yazarsın “hayır” diye. Karşılıklı konuşurken yapamadığını, belirlemediğini gizlilik içinde yaparsın kahramanca! Oylar verildi, toplandı, sayıldı. “Hayır” kazanmıştı. O iş olmayacaktı, iki gündür sürdürülen tartışma gereksizmiş meğer! Niye baştan yapmadılar, o kapalı oylamayı öyleyse? Bunun için işi sürdürerek yozlaştırmak, sonunda da reddetmek için!...

Oysa, açık oylansaydı “evet” kazanacaktı. Çünkü, yüz yüzdense utanır. Hayır diyemez kimse hayır denilmeyecek şeye. Derlerse ayıp olur, duyarlar bunun ayıbını! Orada “evet” denilmesini isteyen arkadaşlar da var üstelik. Onların gözünde küçük düşerler. Belki gelecekteki kimi çıkarlar tehlikeye girer. Gizli oy verilirse sorun yok. Kim ne yapar, kim ne eder bilinmez. Kimse kimseden utanmaz. Öyle de oldu, “hayır” büyük çoğunluğu alınca kimsenin yüzü kızarmadı. Birden konuştu açık açık “hayır” demiş olan kişi, o işin yapılmasını doğru görmeyen kişi: Bakın herkes benim gibi düşünüyordu, biliyordum bunu. Açık oylansaydı “evet” kazanacaktı, iyi ki gizli oy istemişim. “Haklıydı, doğruydu, yerindeydi bu sözler...”

Kapalılık, gizlilik bir sığınaktır kimi insanlara. Karanlığa bürünmek, kurtarır aydınlıkta bazı davranışlara girişmekten korkanları. Açık insanlar için, karanlık düşmandır. Her işi çıkmaza yanılığa, batağa götürür. Göremezsin gerçeği, yolu, yanlış sanılar ağır basar, garip ürküler... Gizli istekler, özlemler besleyenler ise çağırırlar karanlığı, gizliliği yardıma. Yaşamın her alanında böyledir, en ufak işten

¹ Oktay Akbal, Ölümsüz Oyun, Çağdaş Yayınları, İstanbul 1974, s. 99-101.

en büyüğüne dek, özellikle politika alanında, toplumu yönetmek savında olanlar arasında. Açık söylememek bir şeyi, açık yan tutmamak, tutmaz görünmek başarı kazanmanın en kolay yolu sayılır. Ama, gizli oy vermek söz konusu olunca, o zaman içyüzleri anlaşılır böylelerinin. Anlaşılmaz sanılır, daha doğrusu kendileri öyle sanırlar, yanılırlar oysa. Anlayan anlamıştır anlayacağını! Kimse aldanmaz oynanan bu gizlilik oyununa...

Ben de bulundum böyle oylamalarda. Açıklıkta başka, kapalılıkta başka görünenleri tanıdım. Çekmek gerekti hepsini aydınlığın orta yerine. Düşüncelerini apaçık ortaya döktürmek gerekliydi. Kimi zaman karanlıktan yana olanlar ağır bastı, yendiler açıklıktan yana olanları. Kapalı oylamalarda gerçek düşüncelerini belirttiler “hayır” ya da “olumsuz evet” lerle. Şaşıtm, belirli bir bilgi, insanlık düzeyindeki, aydın kişiliği taşıyan bütün bu insanların gerçek düşünceleriyle ortaya çıkmaktan kaçmalarına! Karanlığa saklanmalarına!..

Düşüncesinin sorumluluğunu yüklenmekten kaçınan; hem de küçük çıkarlar, gereksiz hesaplar uğruna inandığını yerinde, zamanında bildirmeyen kişiler nasıl aydın sayılırlar? diyeceksiniz. Doğru, toplumumuz böyle aydınlar yüzünden sağlam, olumlu bir kişiliğe ulaşamıyor. Bocalamamız hep bu düşünce karanlığından, korkaklığından, ikiyüzlü davranışlardan...